

Waterbouwers in een wereld vol weerstand

Waterbouwdag 2023

Marc Wesselink

Beatrix Theater,
Utrecht, 12 oktober 2023

Powered by WesselinkVanZijst B.V. | Experts in Mutual Gains

© WesselinkVanZijst 2023

1

Vooraf

- › Deze hand-out maakt onderdeel uit van een training of workshop.
- › De uitleg bij de gepresenteerde sheets maakt integraal onderdeel uit van de leerstof. De sheets zijn niet bedoeld om zonder deze toelichting te worden verspreid.
- › Op de inhoud en de visuals van deze hand-out is het auteursrecht van toepassing.
- › Het gepresenteerde gedachtegoed is grotendeels ontwikkeld in onze 25-jarige samenwerking met het Consensus Building Institute (www.cbi.org) van Prof. Lawrence Susskind (MIT, Boston)
- › De missie van WesselinkVanZijst is het professionaliseren van consensusgericht belangenmanagement, met 'mutual gains' als uitgangspunt. Wij richten ons daarbij primair op maatschappelijke opgaven.
- › Zie de voorwaarden voor het gebruik van modellen en materialen achterin de presentatie.

2

Wat is SOM?

5

Definitie SOM

SOM is een context onafhankelijke en herhaalbare werkwijze,
waarbij vanuit oprechte interesse in de belangen van partijen,
in een consensus gericht proces
wordt gezocht naar een oplossing die door alle betrokkenen
gedragen en als winst beoordeeld wordt,
en bovendien het onderling vertrouwen versterkt.

6

Omgaan met weerstand

7

Onomkeerbare trends vragen andere aanpak

De kracht van sociale media

Meer tegenstellingen

Opkomst tegenstrijdige feiten

Transparantie

Burgers mede-eigenaar

Vergrijzing

8

Hoe merk je weerstand?

9

Bucket full of misery

De emmer vol ellende

- Er is al van alles aan de hand in een gebied
- Dat komt of moet er nog iets bij
- Omdat de aanpak voor de druppel al ingewikkeld genoeg is....
- komen we met de aanpak voor die druppel
- Terwijl de volle emmer het probleem is
- En de oplossing in de complexiteit, in de emmer schuilt

EMMER VOL ELLENDE

11

Onvrede zoekt zijn weg,
ook zonder dat 't zijn oorzaak kent

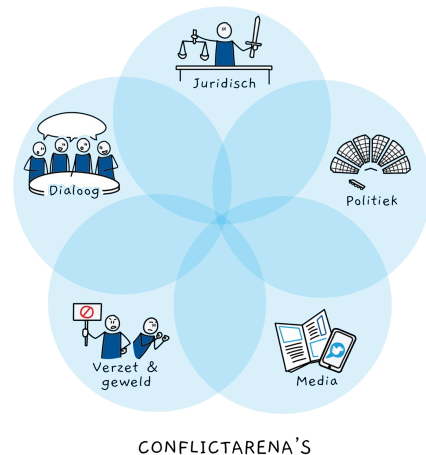
Marc Wesselink, 2310010235

12

De arena's waarin spanning tot uiting komt

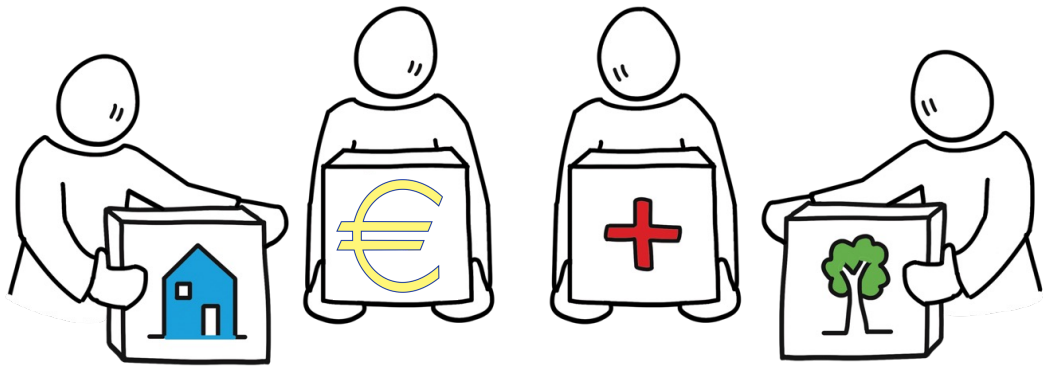
- Het start als het goed is met dialoog
- Als partijen zich niet gehoord voelen volgt de weg naar de media
- De opportunistische politiek pakt het dan op en wordt ook benaderd
- Als dat niet helpt volgt er een juridisch gevecht met aangiftes en rechtszaken
- Rest alleen nog geweld, als partijen zich nog steeds niet gehoord voelen en de belangen zwaarwegend zijn

13

Belangen die belangrijker worden

Een (veilige)
toekomst voor je
(kinderen) zien

Geld /
inkomen

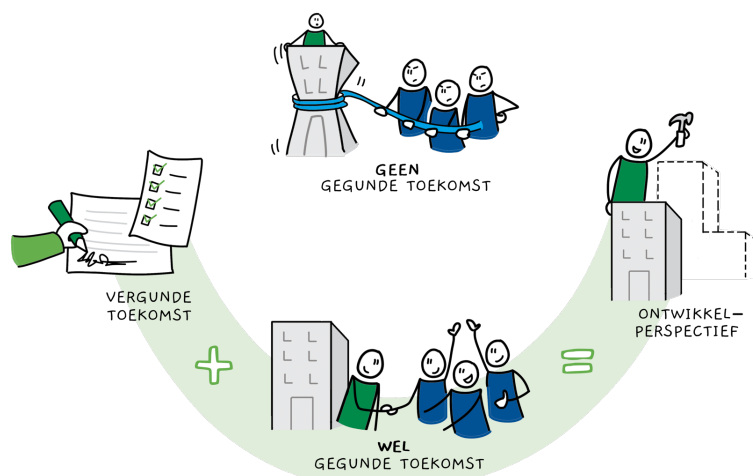
Gezondheid

Natuur &
Klimaat

14

De toekomst moet gegund worden

15

Wat er echt anders moet!

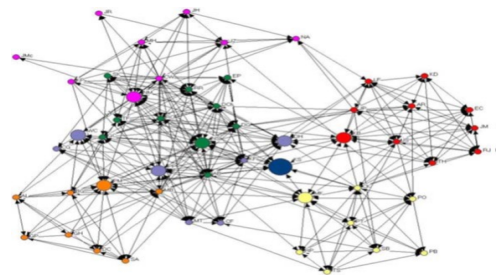
16

Omgaan met complexiteit in opgaven

VS

Houd het simpel

- Het is al ingewikkeld genoeg
- Risico's beheersbaar houden
- Hang naar maakbaarheid
- Resultaten op korte termijn

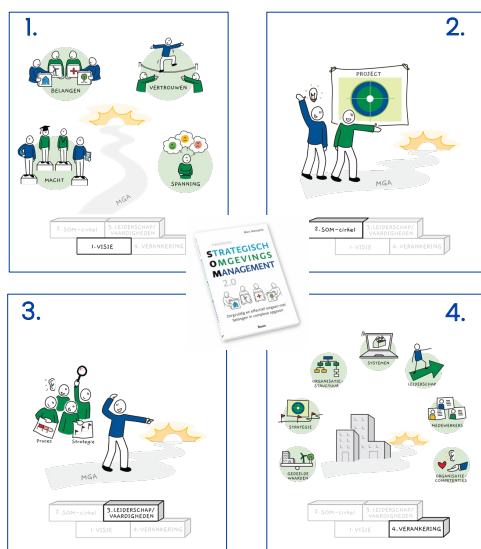
Omarm de complexiteit

- Belangen het werk laten doen (óók de emmer van ellende meenemen)
- Investeren in het begin levert winst in termen van tijd, geld en draagvlak
- Aandacht voor samenhang

17

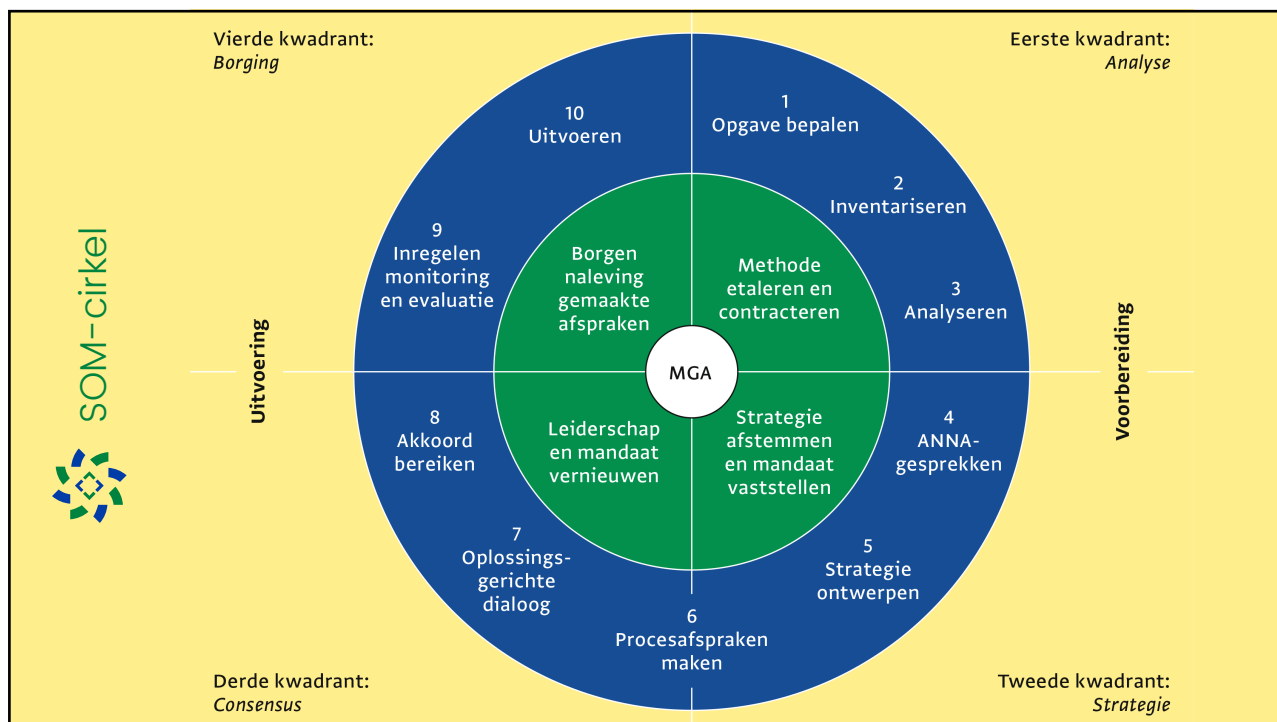

Werken vanuit een visie, met een methode

1. Werken vanuit een visie:
Mutual Gains Approach geeft koers en taal
2. Werken met een beproefde aanpak:
Contextonafhankelijke, herhaalbare aanpak met gereedschapskist
3. Ontwikkel leiderschap en vaardigheden:
Ontwikkelen en organiseren van de noodzakelijke kwaliteiten
4. Verankering deze manier van werken:
Verankering van deze manier van werken in de organisaties

18

19

Diepere verbinding met de stakeholders

Werken met de AIWC-verbingsvoorwaarden

- **Acceptatie en erkenning** van de belangen van de stakeholder. Accepteren van de stakeholder zoals ze is. Zodanige erkenning dat de stakeholder dat ook ervaart. Dit is een voorwaarde om de stakeholder in beweging te krijgen.
- **Invloed en macht**, het vermogen van een stakeholder om het proces ook werkelijk te beïnvloeden. Het zo 'vermogen' maken van de stakeholder dat deze zelf bijvoorbeeld aan data-collectie en data analyse kan doen.
- **Wederkerigheid**, de kracht van wederzijdse wederkerigheid. Je verplicht voelen iets terug te geven als je iets krijgt. Positieve ervaring helpt bij het bouwen van onderling vertrouwen.
- **Controleerbaarheid** van pad en rol. Stakeholders doorgronden de volgende stappen, het doel, de ambitie. Die zijn transparant en controleerbaar. Dat maakt dat zij open staan voor een grotere rol in het proces.

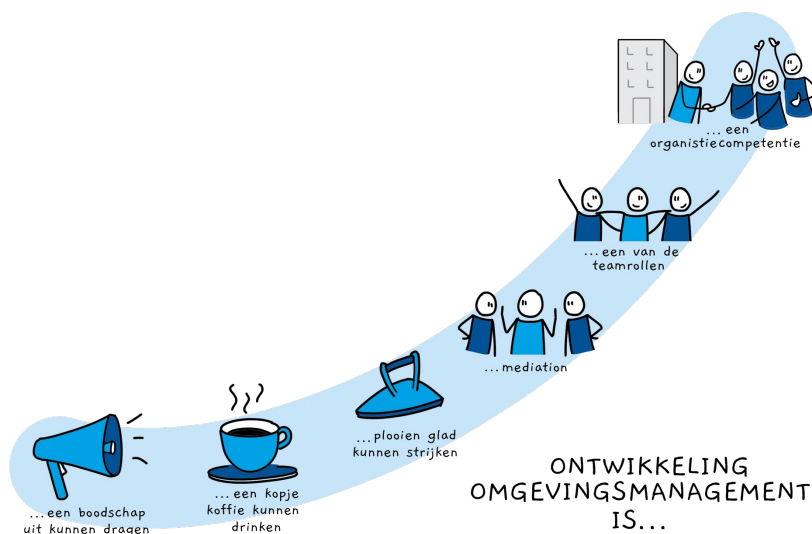

© Merrick Hoben, Consensus Building Institute

20

Omgevingsmanagement als organisatiecompetentie

21

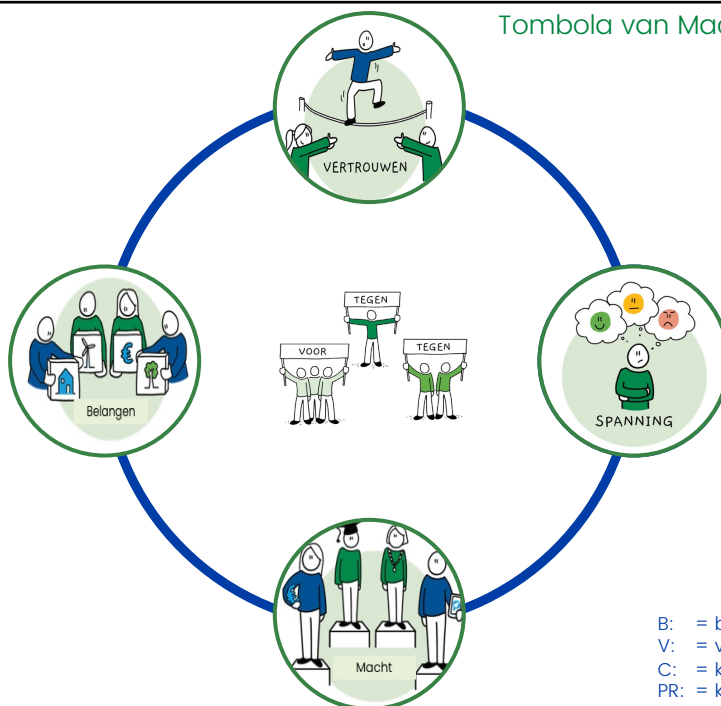

Werken vanuit een visie

22

Tombola van Macht en Vertrouwen ©

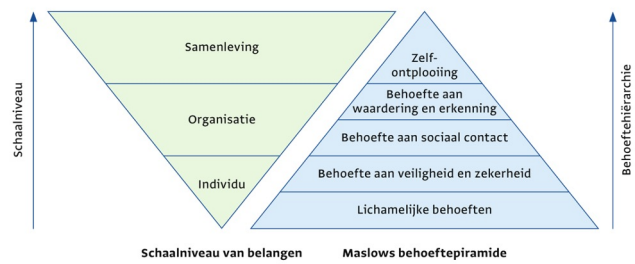
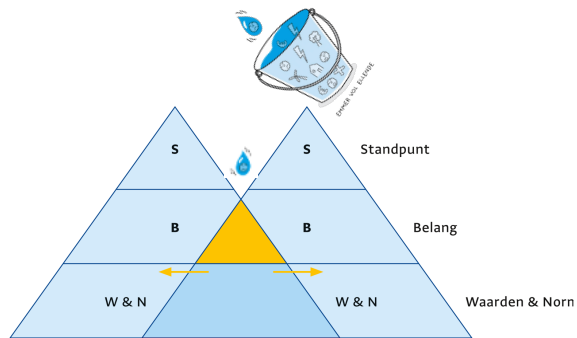

B: = belangen
V: = vertrouwen
C: = kans op conflict
PR: = kans op procesresultaat

23

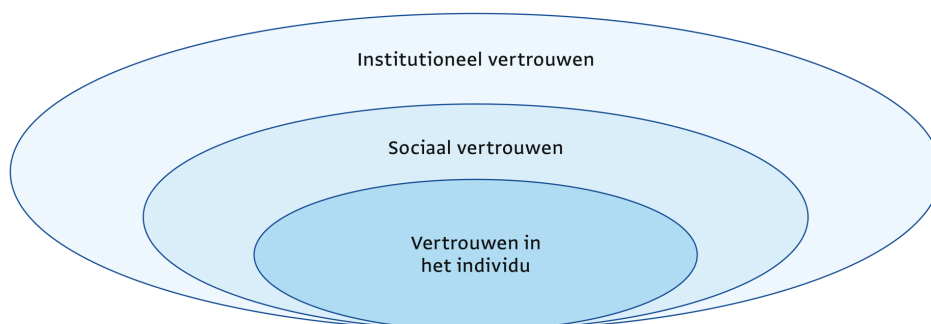
Werken met belangen

24

Hoe werkt vertrouwen: schaalniveaus

25

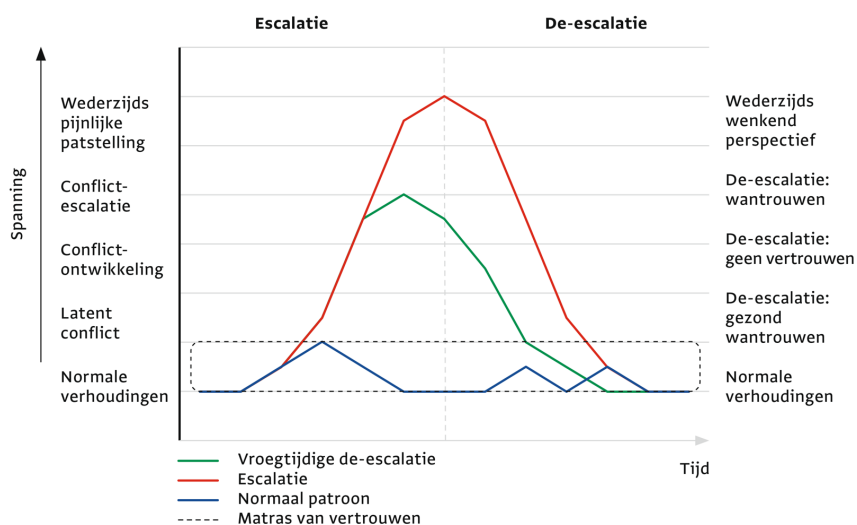
Bouw aan het vertrouwen

26

Zorgvuldig omgaan met spanning

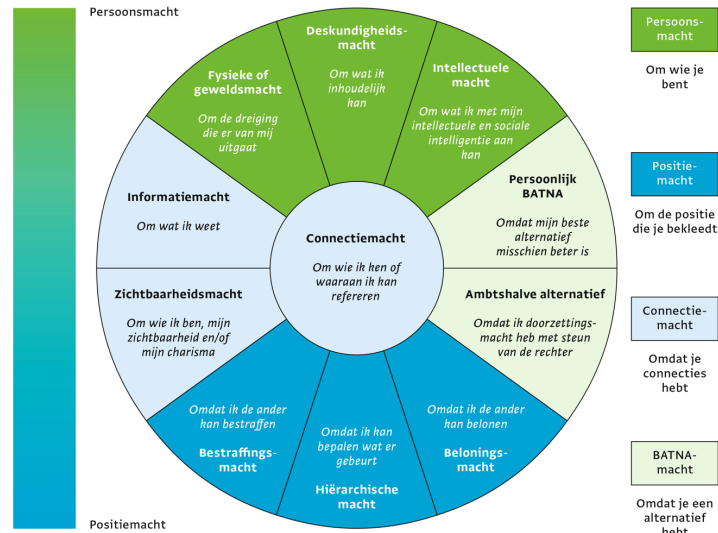

Vrij naar: Zartman, W.I.: Ripness ...

27

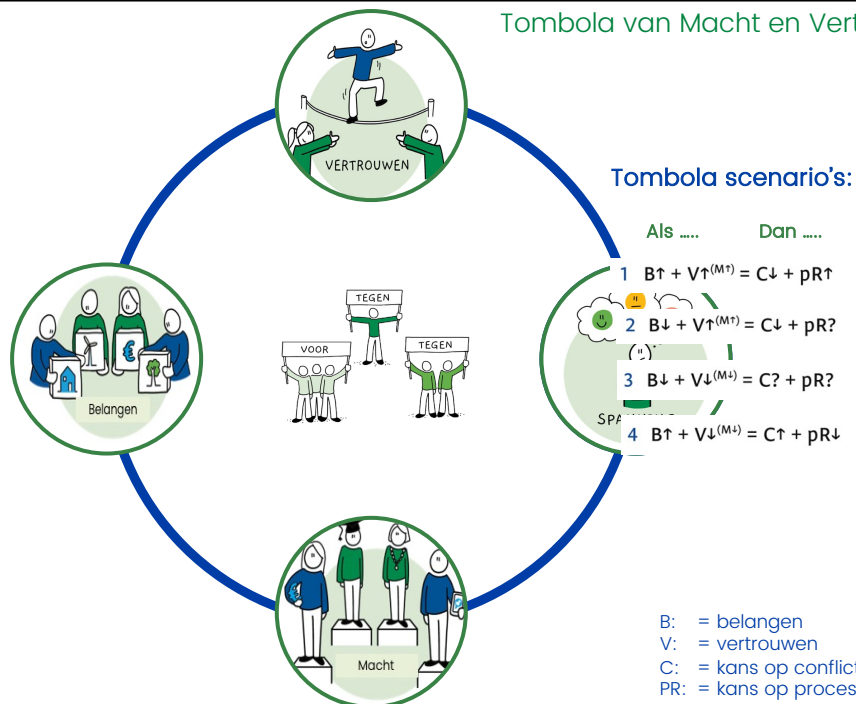
Anticiperen op macht en invloed van stakeholders

28

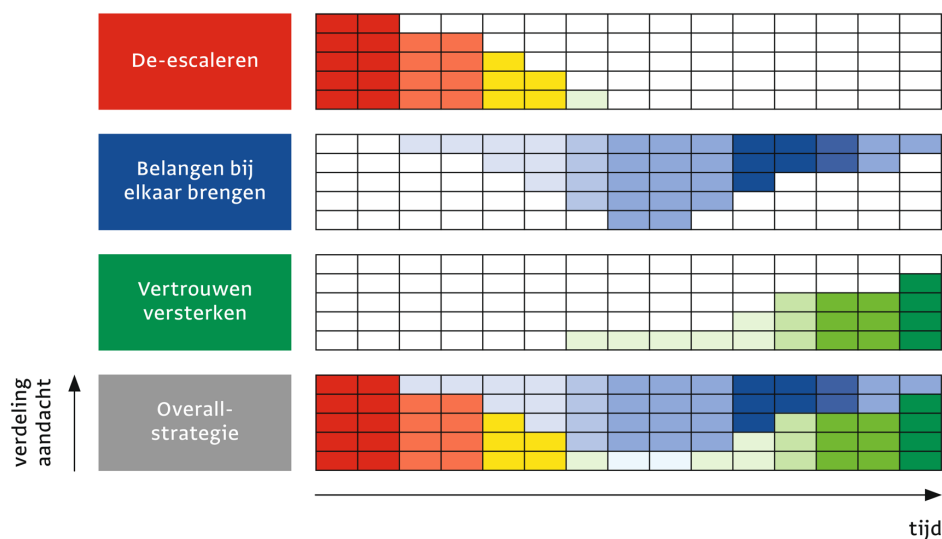
Tombola van Macht en Vertrouwen ©

29

SOM strategie: alles heeft een volgorde

30

Samengevat

31

7 SOM-lessen voor waterbouwers

1. Als het spannend wordt, kiest iedereen voor zichzelf. Kies voor een oplossing waarbij iedereen uit eigenbelang voor samen kiest.
2. Houd bij het bepalen van de scope rekening met de 'bucket full of misery': die zit vol risico's én kansen
3. Laat belangen het werk doen, blijf weg bij een dialoog die gebaseerd is op standpunten
4. Investeer in het begin, maak een goede omgevingsanalyse. Dat scheelt vertraging later, hogere kosten en maatschappelijke frustratie
5. Baseer de strategie op belangen, vertrouwen, macht en spanning; afhankelijk van de situatie past een andere strategie
6. Alles heeft een volgorde: als er veel spanning is, zal de dialoog niet constructief worden. Ruim het verleden op!
7. SOM is niet alleen een vak-competentie, maar ook een organisatiecompetentie. Investeer in goede verankering van omgevingsgericht werken.

32

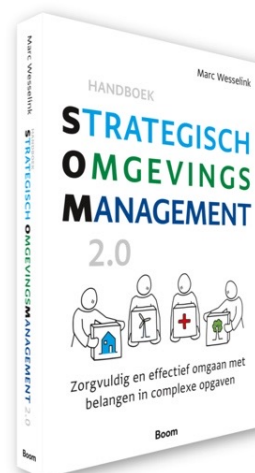

Dank voor uw aandacht!

WesselinkVanZijst
strategisch omgevingsmanagement
Experts in Mutual Gains

Hoofdstraat 71
3971 KD DRIEBERGEN
tel. 030 691 38 89
info@wesselinkvanzijst.nl
www.wesselinkvanzijst.nl

33

Gebruik MGA en SOM gedachtegoed

- Op het gedachtegoed van Strategisch OmgevingsManagement (SOM en bijbehorende modellen) is het auteursrecht van toepassing
- De door WesselinkVanZijst ontwikkelde modellen en bijbehorende sheets en andere hulpmiddelen mogen niet zonder toestemming van de auteur worden gebruikt buiten de gecontracteerde opdracht(en)
- De toepassing van het gedachtegoed is geen garantie voor succes. Het gedachtegoed biedt overzicht, inzicht en brengt en traint kennis en vaardigheden. Omstandigheden en feitelijk gedrag van de persoon die SOM toepast spelen een cruciale rol bij de effectiviteit van het gedachtegoed
- Wij zien MGA als het instrument en SOM als het gecomponeerde muziekstuk. Maar of het goed klinkt hangt óók af van de kwaliteit van de muzikant!

